

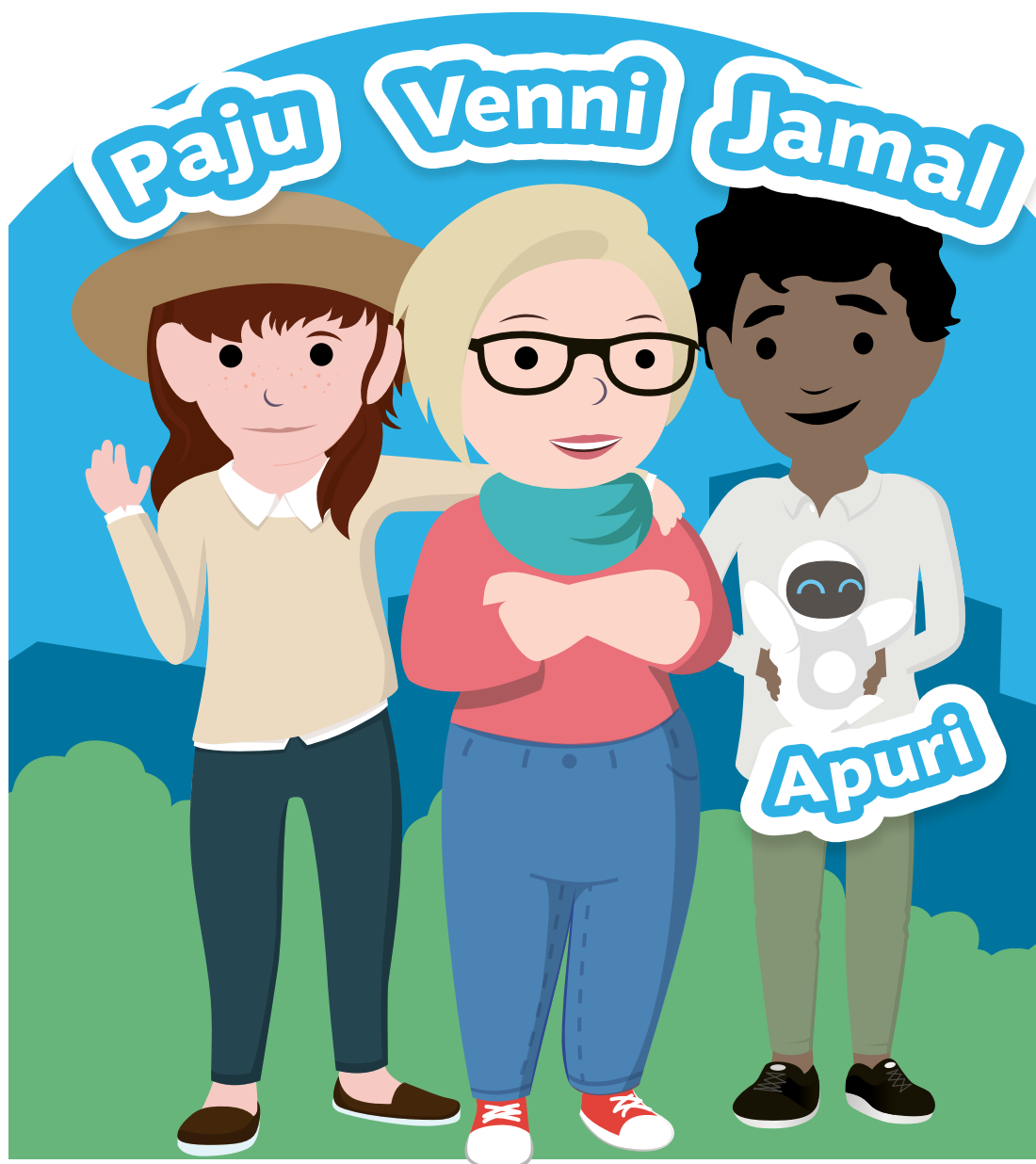

TAT
yrittuskylä

ALAKOULU

NIMI:

TÄSSÄ KIRJASSA KANSSASI SEIKKAILEVAT

Tässä kirjassa erilaiset tehtävät on merkitty eri tavoin.

- Tekstiosuudet on merkitty i-kirjaimella.
- Syventävät tehtävät on merkitty tähti-symbolilla.

TAT
Yrityskylä
ALAKOULU

4. uud. painos 2020
Copyright © Talous ja Nuoret TAT ry
Graafinen suunnittelu ja taitto: MeKiwi Oy ja Talous ja Nuoret TAT ry
Kuvittaja: MeKiwi Oy ja Teemu Kivikangas (tehtävä 3E)
Painopaikka: Forssa Print
Kustantaja: Talous ja Nuoret TAT ry

Sisällysluettelo

1. TERVETULOA
YRITYSKYLÄÄN
s. 4–6

8. TOIMIVA
TYÖYHTEISÖ
s. 28–31

9. VALMIINA
TÖIHIN
s. 32–34

2. MINÄ OSANA
YHTEISÖÄ
s. 7–8

7. LÖYDÄ OMA
JUTTUSI
s. 24–27

3. YHTEISKUNTAMME
TOIMINTA
s. 9–13

6. TYÖELÄMÄ
TUTUKSI
s. 20–23

★ PAIKOILLANNE,
VALMIINA,
YRITYSKYLÄÄN!
s. 35

10. YRITYS-
KYLÄN
JÄLKEEN
s. 36–38

4. TÄTÄ ON TALOUS
s. 14–16

5. RAHAT
RIITTÄMÄÄN
s. 17–19

1. Tervetuloa Yrityskylään

Tervetuloa luokkasi kanssa Yrityskylään! Yrityskylä on oppimiskokonaisuus, johon kuuluu kymmenen oppituntia ja päivä työskentelyä Yrityskylän pienoiskaupungissa. Yrityskylä-tunneilla opit asioita yhteiskunnasta, taloudesta ja työelämästä.

Tällä oppitunnilla tutustut Yrityskylään liittyviin sisältöihin ja tavoitteisiin. Asetat myös itsellesi tavoitteen siitä, mitä haluat oppia.

1A LÄHDETÄÄN LIIKKEELLE

A) Kirjoita alla olevaan taulukkoon asioita, joita sinulla tulee mieleen sanoista yhteiskunta, talous ja työelämä.

Yhteiskunta	Talous	Työelämä
<i>kansalainen</i>	<i>raha</i>	<i>työpaikka</i>

B) Näytä taulukkoa luokkakaverillesi. Löytyykö teiltä samoja asioita taulukosta? Mitä eri asioita keksitte?

YRITYSKYLÄSSÄ OPITAAN MONIPUOLISESTI

Yrityskylä-oppimiskokonaisuuden aikana saat vastauksen esimerkiksi alla oleviin kysymyksiin. Lue kysymykset huolellisesti läpi.

Yhteiskunta

- Mikä on yhteisö ja mikä yhteiskunta?
- Millaisia oikeuksia ja vastuita yhteisöön kuulumisen tuo mukanaan?
- Mitä on yhdenvertaisuus?
- Miten yhteisöjen ja yhteiskunnan päätöksiin voi vaikuttaa?

Talous

- Mikä on talous ja miten se toimii?
- Mikä on yritys ja mitä ovat julkiset palvelut?
- Mitä ovat verot?
- Miten voin suunnitella omaa rahankäyttöäni?
- Miten voin kuluttaa vastuullisesti?

Työelämä

- Millaisia erilaisia ammatteja on olemassa?
- Miten töitä haetaan?
- Mitä itse voin odottaa työelämältä ja mitä minulta odotetaan töissä?
- Mitkä ovat omia vahvuuksiani ja miten voin hyödyntää niitä töissä?

1B MINUN TAVOITTEENI

A) Tarkastele yllä olevia kysymyksiä. Mieti oppimiskokonaisuuden tavoitteet sinua kiinnostavien kysymysten pohjalta. Perustele tavoitteesi. Tavoitteen voit muodostaa esimerkiksi seuraavasti:

Kysymys: *Miten voin suunnitella omaa rahankäyttöäni?*

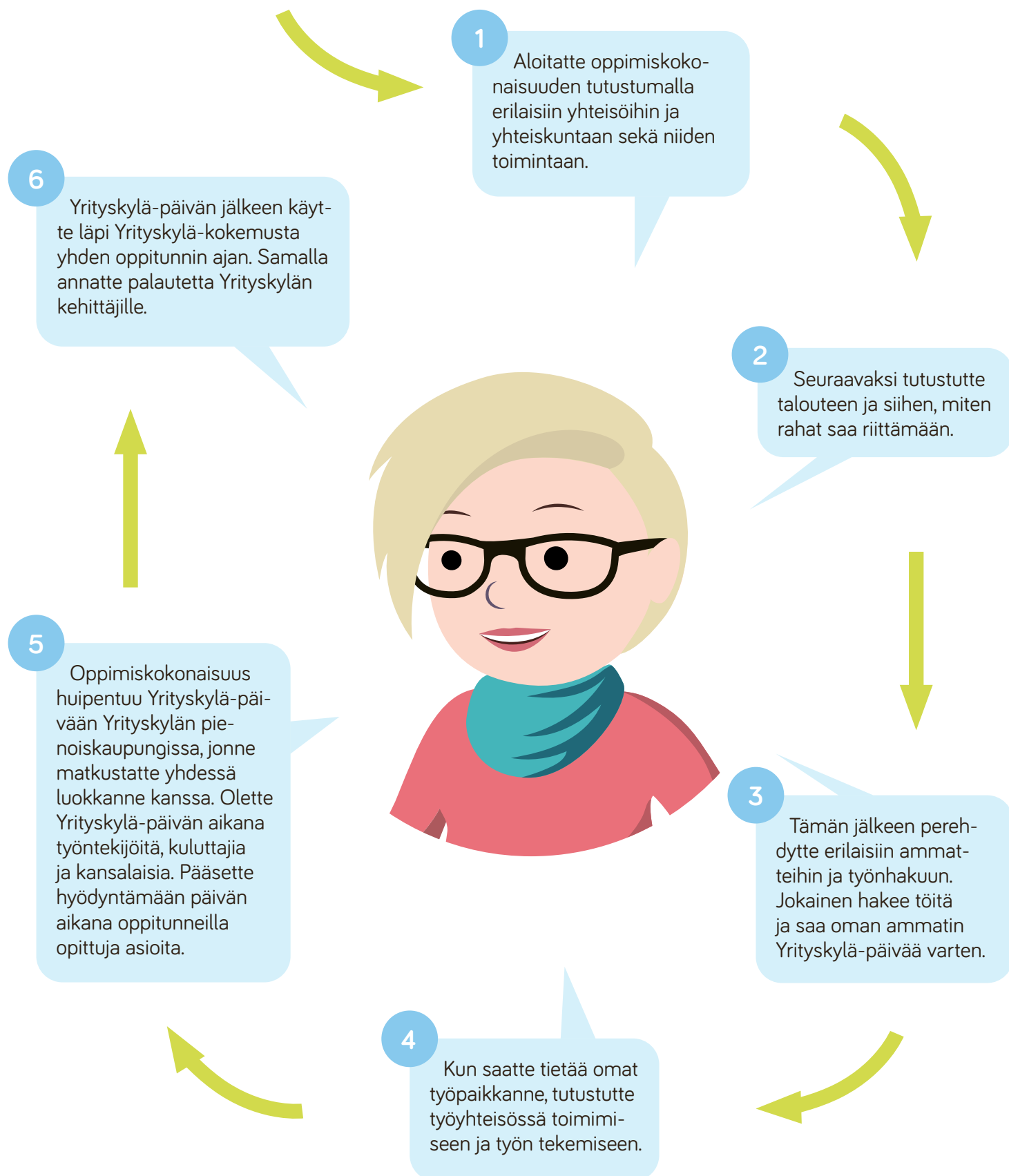
Tavoite ja perustelu: *Haluan oppia, miten voin suunnitella rahankäyttöäni, koska...*

Kirjoita tavoitteesi alla olevaan taulukkoon.

B) Kerro ainakin kahdelle luokkakaverillesi omat tavoitteesi ja kuuntele, mitkä heidän tavoitteensa ovat. Kerro myös perustelut, miksi valitsit juuri ne tavoitteet.

YRITYSKYLÄ-OPPIMISKOKONAISUUDEN ETENEMINEN

Venni kertoo sinulle seuraavaksi, miten luokkasi Yrityskylä-oppimiskokonaisuus etenee.

2. Minä osana yhteisöä

Suomalainen **yhteiskunta** muodostuu kaikista meistä Suomessa asuvista ihmisistä sekä erilaisista **yhteisöistä**. Yhteisöjä on monenlaisia ja jokainen meistä kuuluu moneen yhteisöön. Oma luokkasi ja esimerkiksi harrastusryhmäsi ovat sinun yhteisöjäsi.

Yhteiskunnassa asuvat ihmiset ja eri yhteisöt ovat vuorovaikutuksessa keskenään esimerkiksi työpaikoilla ja koulussa. Yrityskylä on malli yhteiskunnasta ja sen toiminnasta. Yhteisöön kuuluvilla on usein tietyt **oikeudet** ja **vastuut**. Esimerkiksi oman perheesi jäsenenä sinulla voi olla oikeus kertoa mielipiteesi perheen lomasuunnitelmista ja vastuullasi saattaa olla astianpesukoneen tyhjennys.

Yhteisöön kuulumisessa ja yhteiskunnassa toimimisessa tärkeää on kaikkien ihmisten kunnioittaminen. Kaikki ihmiset ovat esimerkiksi taustastaan tai sukupuolestaan riippumatta samanarvoisia. Tätä kutsutaan **yhdenvertaisuudeksi**.

Tällä oppitunnilla pääset pohtimaan, mihin yhteisöihin sinä kuulut. Mieti myös, mitä oikeuksia ja vastuita sinulla on. Oppitunnin loppuksi tutustut siihen, miten yhteisöissä tehdään yhteisiä päätöksiä.

Sanasto

YHTEISKUNTA: Yhteiskunta koostuu ihmisistä ja yhteisöistä, jotka asuvat tietyllä alueella. Yhteiskunnassa ihmiset ja eri yhteisöt ovat jatkuvasti tekemisessä toistensa kanssa.

YHTEISÖ: Yhteisö on ihmisryhmä, joita yhdistää jokin asia. Heillä voi olla esimerkiksi samat perinteet tai kiinnostuksen kohteet. Yhteisöjä ovat esimerkiksi perhe, jalkapallojoukkue tai käsityökerho.

OIKEUS: Oikeus tarkoittaa mahdollisuutta toimia tietyllä tavalla. Sinulla on esimerkiksi oikeus kertoa oma mielipiteesi ja käydä koulua.

VASTUU: Vastuu tarkoittaa velvollisuutta toimia tietyllä tavalla. Sinulla on esimerkiksi vastuu huolehtia läksyjen tekemisestä.

YHDENVERTAISUUS: Kaikki ihmiset ovat samanarvoisia. Jokainen meistä on yhtä arvokas riippumatta esimerkiksi sukupuolestamme, iästämme tai siitä, mitä kieliä me puhumme. Tätä on yhdenvertaisuus.

ÄÄNESTÄMINEN: Äänestäminen on yhteiskunnan jäsenen oikeus ja päätöksenteon tapa. Äänestyksessä on useita vaihtoehtoja, joille voi antaa ääniä eli äänestää. Esimerkiksi presidentti valitaan työhönsä äänestämällä.

2A MINUN YHTEISÖNI

A) Jokainen meistä kuuluu erilaisiin yhteisöihin. Listaa alle mihin yhteisöihin sinä kuulut.

1.
2.
3.

B) Vertaillkaa parin kanssa omia listojaanne. Löytyykö niistä eroja?

2B MINUN OIKEUTENI JA VASTUUNI

Yhteisöön kuuluminen tuo mukanaan oikeuksia ja vastuita. Listaa alapuolelle omia oikeuksiasi ja vastuitasi, joita edellisessä tehtävässä kirjoittamasi yhteisöt tuovat mukanaan. Vertaile tämän jälkeen parin kanssa, miten oikeutenne ja vastuunne eroavat.

Oikeuteni	Vastuuni
1. <i>Käydä koulua</i>	1. <i>Herätä aamulla kouluun</i>
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.

2C SYRJINNÄN VASTUSTAMINEN

Syrjintää on se, että kohtelee jotain ihmistä huonommin hänen henkilökohtaisten ominaisuuksiensa, kuten iän, sukupuolen tai ihonvärin perusteella. Syrjintä on laissa kielletty. Rasismi on yksi syrjinnän muoto.

Opettaja näyttää sinulle videon, jossa rap-artisti ja tubettaja Hassan Maikal antaa vinkkejä, miten rasistiseen käytökseen voisi puuttua.

Pohdi, millä tavoilla voit näyttää kunnioittavasi toista ihmistä sellaisena kuin hän on. Mieti myös, miksi muiden kunnioittaminen ja kaikkien mukaan ottaminen on tärkeää.

Tehtävän lähde mukailtuna: Maailmankoulu/Rauhankasvatusinstituutti

i PÄÄTÖKSET TEHDÄÄN ÄÄNESTÄMÄLLÄ

Mieti tilannetta, jossa sinä ja luokkasi saisitte 100 euroa käyttöönnne. Et olisi varmaankaan tyytyväinen, jos joku luokkasi oppilaista saisi yksin päättää, mihin raha käytetään. Reilu tapa tehdä päätös yhteisistä rahoista olisi kysyä jokaisen luokan oppilaan mielipidettä ja sen jälkeen käyttää rahat siihen, mikä miellyttää suurinta osaa luokan oppilaista. Enemmistön mielipide voidaan selvittää **äänestämällä**.

Yhteiskunnan ja yhteisöjen asioista päätetään usein äänestämällä. Äänioikeudella voidaan määritellä tarkemmin, ketkä yhteiskunnan jäsenet voivat kertoa mielipiteensä äänestyksessä. Esimerkiksi Suomessa saa äänioikeuden, kun täyttää 18 vuotta. Myös Yrityskylässä pääset harjoittelemaan äänestämistä.

3. Yhteiskuntamme toiminta

Tällä oppitunnilla tutustut tarkemmin yhteiskunnan toimintaan. Koulut, urheiluseurat, kaupat ja ravintolat ovat esimerkkejä yhteiskunnan toiminnasta. Osa edellisistä esimerkeistä on yrityksiä ja osa julkisia palveluita.

Yritysten tavoitteena on tuottaa voittoa voidakseen jatkaa toimintaansa. Yrityksiä ovat esimerkiksi vaatekaupat, tehtaat ja kampaamot.

Myös **julkiset palvelut** ovat tärkeä osa yhteiskuntaa. Julkiset palvelut, kuten kirjastot ja sairaalat tuottavat kansalaisille tarkoitettuja, hyvinvointia lisääviä palveluja. Kansalaiset voivat käyttää julkisia palveluita ilmaiseksi tai lähes ilmaiseksi. Toisin kuin yritysten, julkisten palvelujen ei ole tarkoitus tuottaa voittoa, vaan ne maksetaan yhteisillä verorahoilla.

Tällä tunnilla tutustut sekä yritysten että julkisten palvelujen toimintaan. Opit myös, mitä ovat **verot**.

3A YRITYKSIÄ JA JULKISIA PALVELUITA

Pohdi parin kanssa, mitä yrityksiä ja julkisia palveluita lähialueeltanne löytyy. Kirjoittakaa ne taulukkoon.

Yritykset

Julkiset palvelut

Sanasto

YRITYS: Yritys on työpaikka, jonka tavoitteena on tuottaa voittoa. Yritykset myyvät tuotteita tai palveluita. Jotkut yritykset myös valmistavat itse tuotteita.

JULKINEN PALVELU: Julkiset palvelut tuottavat palveluita, joita ihmiset tarvitsevat voidakseen hyvin. Näitä palveluja ovat esimerkiksi koulu ja terveyskeskus. Nämä palvelut rahoitetaan veroilla.

VERO: Vero on pakollinen maksu, joka maksetaan valtiolle ja kunnille. Jokainen ihminen maksaa veroja esimerkiksi saamastaan palkasta. Myös yritykset maksavat veroa tekemästään voitosta.

VOITTO: Jos yritys on saanut enemmän rahaa kuin käyttänyt sitä, yritys on tehnyt voittoa.

KANSALAINEN: Kansalainen on henkilö, joka on tietyn valtion jäsen, esimerkiksi Suomen kansalainen. Suomessa voi asua ja tehdä töitä myös ilman Suomen kansalaisuutta.

3B YRITYKSET JA JULKISET PALVELUT VAIHTAVAT PAIKKAA ★

Yrityksillä ja julkisilla palveluilla on omat tehtävänsä.

Oletko koskaan miettinyt, millaista puistossa tai urheiluvälinekaupassa käyminen olisi, jos puisto olisikin yritys ja urheiluvälinekauppa julkinen palvelu?

A) Keksi alla olevaan taulukkoon kolme yritystä ja kirjoita ne tyhjiille riveille urheiluvälinekauppa-sanalle.

Mieti seuraavaksi, mitä tapahtuisi, jos yritys olisikin julkinen palvelu. Kirjoita taulukkoon kunkin yrityksen kohdalle, miten yrityksen muuttaminen julkiseksi palveluksi muuttaisi yrityksen toimintaa. Voit käyttää apunasi ensimmäisellä rivillä olevaa esimerkkiä urheiluvälinekaupasta.

Yritys	...muutettuna julkiseksi palveluksi
<i>urheiluvälinekauppa</i>	<i>Valtio tai kunta määrittelee, millaisia urheiluvälineitä on tarjolla, kenelle urheiluvälineitä myydään vai ovatko ne esimerkiksi ilmaisia.</i>

B) Keksi alla olevaan taulukkoon kolme julkista palvelua ja kirjoita ne tyhjiille riveille puisto-sanalle.

Mieti seuraavaksi, mitä tapahtuisi, jos julkinen palvelu olisikin yritys. Kirjoita taulukkoon kunkin julkisen palvelun kohdalle, miten julkisen palvelun muuttaminen yritykseksi muuttaisi julkisen palvelun toimintaa. Voit käyttää apunasi ensimmäisellä rivillä olevaa esimerkkiä puistosta.

Julkinen palvelu	...muutettuna yritykseksi
<i>puisto</i>	<i>Puistossa kävelemisestä ja piknikin pitämisestä peritään maksu.</i>

3C YRITYKSEN VOITTO

Tässä tehtävässä harjoittelet sitä, miten yrityksen voitto muodostuu.

Yritykset myyvät tuotteita ja palveluita ja saavat tästä rahaa eli **tuloja**. Yrityksellä on aina myös menoja. Menoja voivat olla esimerkiksi työntekijöiden palkat ja tilavuokra. Kun tuloista vähennetään **menot**, saadaan selville jääkö rahaa vielä jäljelle. Jos rahaa jää, sitä kutsutaan **voitoksi**.

Kuviossa on esitelty kahden jäätelökioskin tulot ja menot. Jäätelötötterö kuvaa yhden jäätelön hintaa, ihminen työntekijöiden palkkoja ja talo kioskin vuokraa. Laske, kuinka paljon voittoa jäätelökioskit tekevät.

Jäätelökioski 1			
TULOT	MENOT		VOITTO
625 kpl x 	- 	- 	= €
	2€	250€ 500€	
Jäätelökioski 1			
TULOT	MENOT		VOITTO
1150 kpl x 	- 	- 	= €
	2€	500€ 1000€	

VEROT MAHDOLLISTAVAT JULKISET PALVELUT

Tässä osiossa saat tietää, mitä verot ovat.

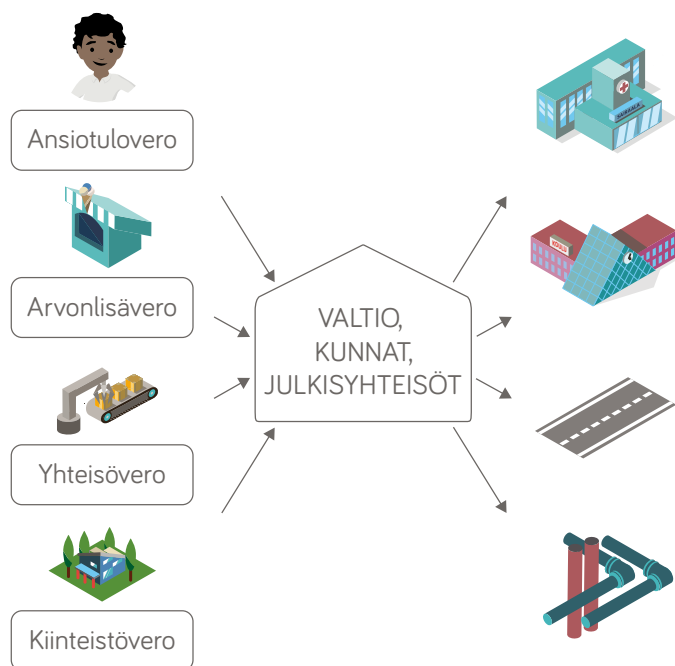
Verot ovat pakollinen maksu, joka maksetaan valtiolle ja kunnille. **Veronmaksaja** on ihminen tai yritys, joka maksaa veroja. Veroilla maksetaan yhteiset julkiset palvelut, kuten koulujen toiminta sekä teiden rakentaminen.

Alla olevassa listassa esitellään muutamia erilaisia veroja:

- **Yhteisövero** = yritys maksaa tätä veroa saamastaan voitosta
- **Ansiotulovero** = työntekijä maksaa tätä veroa palkastaan
- **Arvonlisävero** = tämä vero lisätään tavaroiden kuten vaikka suklaapatukan hintaan
- **Kiinteistövero** = esimerkiksi asunnon omistaja maksaa tätä veroa

VERONLÄHTEITÄ

JULKISIA PALVELUITA

3D ERILAISIA VEROJA

Yhteiskunnassamme maksetaan useita eri veroja. Täydennä virkkeisiin yleisimmät verot. Käytä apunasi edellistä kuvaa ja infotekstiä.

1. Tehtaan työntekijä maksaa palkastaan

2. Yritys maksaa voitostaan

3. Kuluttaja maksaa ostoksistaan

4. Asunnon omistaja maksaa omistuksestaan

3E OMA YHTEISKUNTASI

Tässä tehtävässä rakennat oman yhteiskuntasi. Tarjoa eri ikäisille kansalaisille monipuolisia työpaikkoja ja vapaa-ajan mahdollisuuksia.

A. Valitse yhteiskuntaasi julkiset palvelut ja yritykset seuraavan aukeaman taulukoiden avulla. Huomaa, että taulukkoon on kirjattu myös yhteiskuntaasi jo valmiiksi rakennetut yritykset ja julkiset palvelut.

1. Valitse julkiset palvelut -listasta ne julkiset palvelut, jotka haluat omaan yhteiskuntaasi. Laske valitsemiesi julkisten palveluiden kulut. Kulut kertovat, kuinka paljon tarvitset verotuloja.
2. Valitse yritykset-listasta yritykset, jotka haluat omaan yhteiskuntaasi. Katso, kuinka paljon kukin yritys tuo verotuloja. Yritysten tulee tuottaa enemmän verotuloja kuin julkiset palvelut kuluttavat rahaa.
3. Kirjoita valitsemasi julkiset palvelut ja yritykset seuraavan sivun taulukkoon.

B. Rakenna yhteiskuntasi seuraavan aukeaman karttaan. Tarvitset rakentamista varten rakennuspalikoita, jotka löydät tämän kirjan keskiaukeamalta.

Julkinen palvelu	Menot / €
<i>Kaupungintalo</i>	2 000 000
<i>Pala tietä (2 kpl)</i>	100 000

Yritys	Verotulot / €
<i>Energialaitos</i>	2 000 000

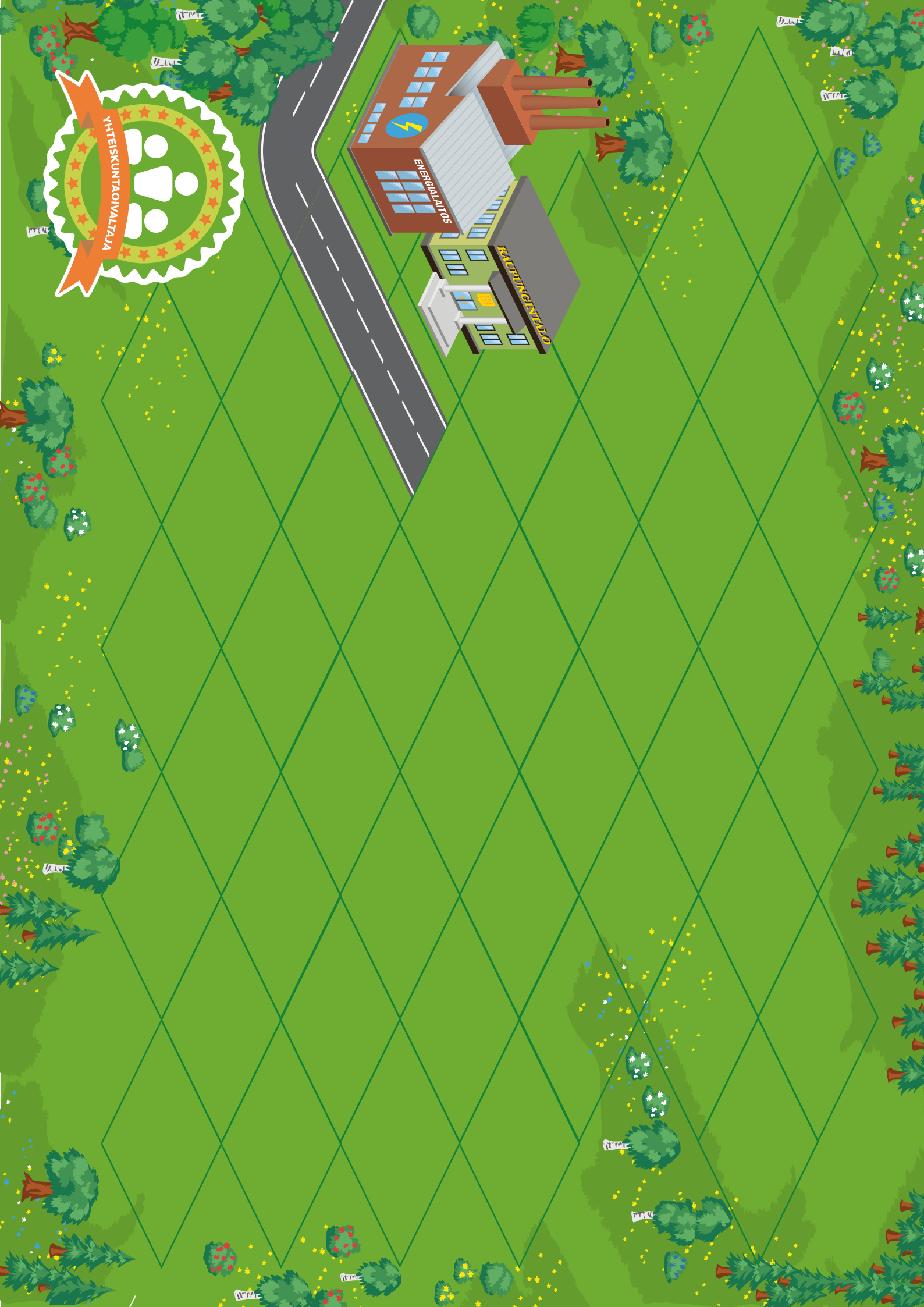
JULKISET PALVELUT

	Kirjasto	50 000
	Pala tietä	50 000
	Teatteri	500 000
	Paloasema	500 000
	Polisilaitos	750 000
	Innovaatiokeskus	1 miljoona

	Urheilukenttä	1 miljoona
	Kaupungintalo	2 miljoonaa
	Puisto	2 miljoonaa
	Peruskoulu	3 miljoonaa
	Lukio	3 miljoonaa
	Hyvinvointikeskus	3 miljoonaa
	Sairaala	3 miljoonaa

YRITYKSET

	Villen jätski	10 000
	Osuskunta Luomuleipä	50 000
	Roosan Rekka	200 000
	Ravintola	250 000
	Jäteelötehdas	500 000
	Mikon Maatila	500 000
	Mediatalo	500 000
	YKY-Fashion	500 000
	Tukkuliike	750 000
	Metsä Oy	750 000
	Y-Puu	1 miljoona
	Posti	1 miljoona
	Kauppa	1 miljoona
	Pankki	2 miljoonaa
	Energialaitos	2 miljoonaa
	Kiinteistöpalvelu	2 miljoonaa
	Tehdas	4 miljoonaa

4. Tätä on talous

Tällä oppitunnilla tutustut siihen, mikä on talous ja miten se toimii. Tutustut myös yhden talousmuodon eli **kierotalouden** toimintaan.

Talous tarkoittaa **tuotteiden, palveluiden** ja rahan liikku-
mista ihmisten välillä. Sinulle tutuin osa taloutta on luul-
tavasti ostaminen eli se, mihin sinä ja huoltajasi käytätte
rahaa **kuluttajina**. Myös yritykset ja julkiset palvelut os-
tavat ja myyvät tuotteita ja palveluita.

Palveluiden ja tuotteiden valmistamiseen tarvitaan
muun muassa työntekijöitä ja **raaka-aineita**. Raaka-
aineet ja energia saadaan **luonnonvaroista**.

Minkä tuotteen tai
palvelun sinä olet
viimeksi ostanut?

Sanasto

TALOUS: Ihmiset ja yrityk-
set valmistavat tuotteita ja
palveluita. Lisäksi he osta-
vat rahalla toistensa valmis-
tamia tuotteita ja palvelui-
ta. Tuotteiden, palveluiden ja
rahan liikkumista kutsutaan
taloudeksi.

TUOTE: Tuote on konkreet-
tinen esine tai tavara, kuten
jätelö tai kengät.

PALVELU: Palvelu on ai-
neeton asia, kuten esimer-
kiksi hiustenleikkaus tai
teatteriesitys.

KULUTTAJA: Kuluttaja on
ihminen, joka ostaa tavaroita
ja palveluita.

RAAKA-AINE: Raaka-aine
on luonnonvara tai tuote, jo-
ta käytetään toisen tuotteen
valmistamiseen. Esimerkiksi
kangas on raaka-aine, josta
tehdään vaate.

LUONNONVARAT:

Luonnonvarat ovat luonnos-
sa olevia raaka-aineita tai
energiaa, joita käytetään ta-
varoiden valmistamiseen.
Esimerkiksi puu on luon-
nonvara, josta tehdään pa-
peria. Kaikki raaka-aineet
ja energia ovat alun perin
luonnosta.

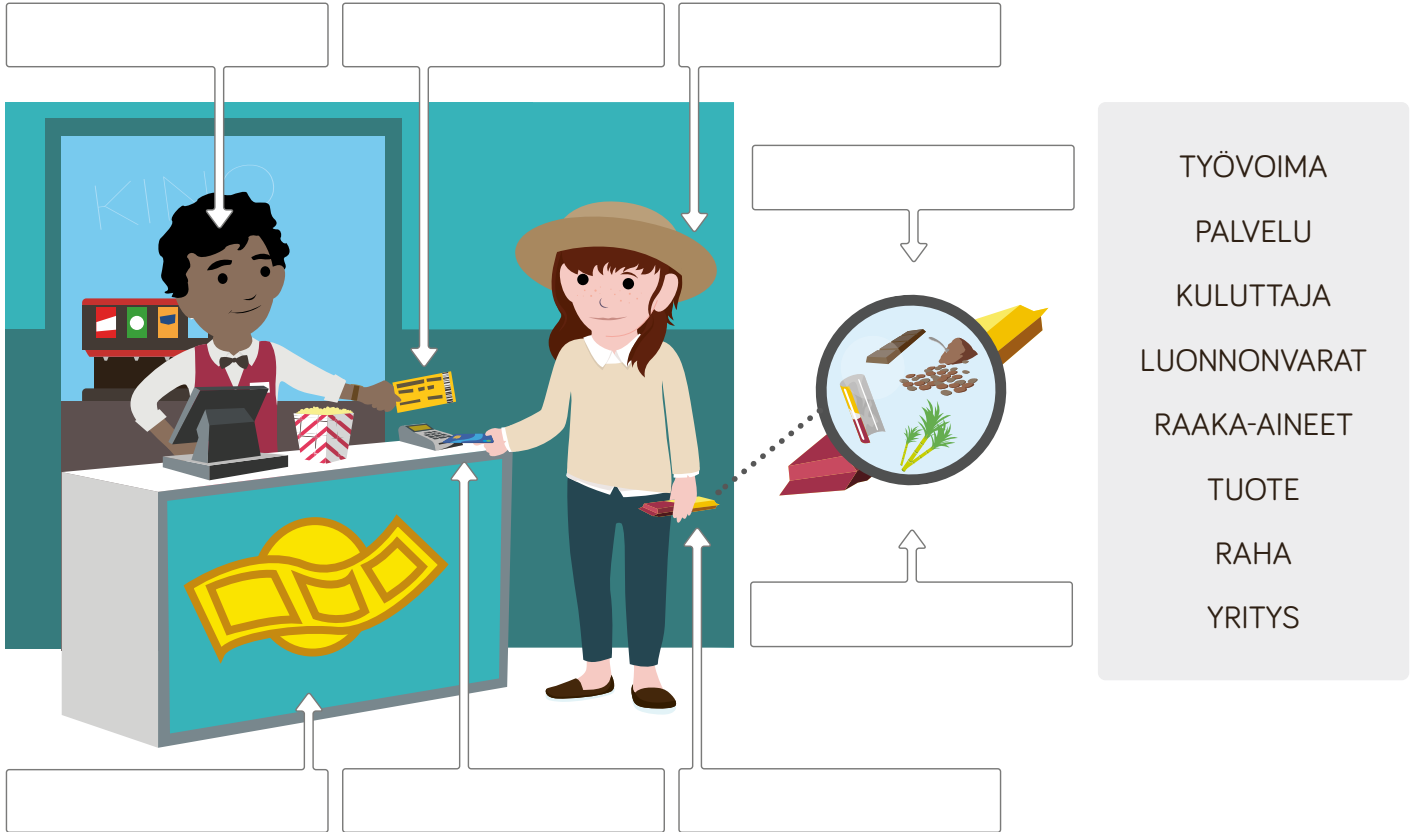
KIERTOTALOUS:

Kiertotalous on toimintatapa,
jossa talous voi hyvin ilman,
että luonto kärsii. Vanhoja
tavaroita korjataan ja kierrä-
tetään, eikä heitetä roskeen.
Tuotteen voi vuokrata sen si-
jaan, että sen ostaa itselleen.
Tuotteiden valmistuksessa ei
tuhlata tai heitetä hukkaan
luonnonvaroja.

4A TALOUS NÄKYÄ ARJESSAMME

Tässä tehtävässä opettelet talouteen liittyvää sanastoa.

Opettaja lukee sinulle tarinan Pajun vapaapäivästä elokuvateatterissa. Täydennä alla olevaan kuvaan talouteen liittyvät sanat kuulemasi perusteella. Sanalistan löydät laatikosta kuvan vierestä.

i KIERTOTALOUS

Tässä tehtävässä opit, mitä tarkoittaa kiertotalous.

Talous ei toimi ilman luonnonvaroja, raaka-aineita ja energiaa. Luonnonvaroja on rajallinen määrä, eikä niitä siksi voi kuluttaa loputtomiin. Talous on siis saatava pyörimään hyvin ilman, että luonnonvaroja tuhlataan. Tätä kutsutaan kiertotaloudeksi.

Kiertotaloudessa tuotteet valmistetaan siten, että ne kestävät pidempään. Vanhan tuotteen osat voidaan kierrättää ja valmistaa niistä uusia tuotteita. Lisäksi tuotteiden valmistuksessa käytetään uusiutuvia luonnonvaroja ja energiaa. Kaikkea ei tarvitse omistaa itse. Tavaraita voidaan jakaa useammalle käyttäjälle vuokraamalla tai digitaalisilla palveluilla.

Tavallisen auton kiertotalousmahdollisuudet

Mitä tehdään	Mitä hyötyä siitä on
Suunnitellaan autosta vähäpäästöinen.	Vähäpäästöinen auto on hyväksi luonnolle. Suunnittelussa on huomioitu luonnonvarojen säästäminen.
Käytetään biokaasua auton polttoaineena.	Auto kulkee uusiutuvalla energialla. Uusiutuvat energiamuodot säästävät luontoa.
Huolletaan autoa säännöllisesti. Uusitaan kuluvat osat.	Auto pysyy käyttökelpoisena pidempään. Uusia autoja ei tarvitse valmistaa niin paljon. Luonnonvaroja säästyy.
Vuokrataan auto ostamisen sijaan.	Jos tarvitsee autoa vain harvoin, se kannattaa vuokrata. Tavaroiden vuokraaminen ja jakaminen säästävät luontoa ja rahaa.
Valmistetaan vanhoista auton renkaista leikkikenttien alustoja.	Kun auton renkaita ei voi enää käyttää ajamiseen, niistä voi valmistaa jotain muuta. Kierrättäminen on hyväksi luonnolle.

4B YRITYSTOIMINTAA KIERTOTALOUESTA

Tässä tehtävässä suunnittelette ryhmässä yrityksen, joka hyödyntää kiertotaloutta.

On luonnonvarojen, rahan ja tilan tuhlausta, jos jokaisessa kodissa on samanlainen tavara, jota käytetään vain harvoin. Ratkaisuna on tavaroiden jakaminen eli yhteiskäyttö.

Suunnitelkaa ryhmässä uusi yritys, joka tarjoaa yhteiskäyttöpalvelua jollekin tavaralle. Keksikää yritykselle nimi ja kuvaillkaa yrityksen toimintaa.

Apukysymyksiä suunnitteluun:

- Mitä tavaroita kodissanne käytetään vain harvoin?
- Mitkä tavarat tuntuvat sinusta välttämättömiltä?
- Ovatko nämä kaikki sellaisia tavaroita, jotka teidän kaikkien täytyy omistaa?
- Olisiko mahdollista, että omistamisen sijaan vuokraisitte näitä tavaroita tarvittaessa?
- Mitä hyötyä tavaroiden jakamisesta olisi teille asiakkaina?

Yrityksen nimi:

Yrityksen tarjoama yhteiskäyttöpalvelu:

Mitä yrityksenne tekee?

Piirrä kuva yrityksenne toiminnasta.

5. Rahat riittämään

Tällä oppitunnilla pääset miettimään keinoja, joilla omat rahat saa riittämään. Lisäksi tutustut siihen, mitä pankit tekevät.

On tavallista, että ihmisillä ei ole aina rahaa kaikkeen, mitä tekisi mieli ostaa. Rahankäyttöä on hyvä suunnitella etukäteen esimerkiksi **budjetoinnin** avulla. Budjetoinnilla tarkoitetaan omien tulojen ja menojen arviointia. Tulevaisuuteen ja uusiin hankintoihin kannattaa varautua **säästämällä**.

5A RAHANKÄYTÖN SUUNNITTELUA

Tässä tehtävässä tutustut Jamalin esimerkin avulla rahankäytön suunnitteluun ja opit siitä samalla itse. Lue seuraavaksi tarina Jamalin rahankäytöstä.

Jamalilla on suunnitelmia seuraavaksi kuukaudeksi. Hän haluaisi:

- käydä elokuvissa (10 €)
- ostaa uuden paidan (30 €)
- käydä ystävien kanssa kahvilassa (8 €)
- ostaa karkkeja (hintaa 3 €) joka perjantai (neljä kertaa kuukauden aikana)

Jamalin tati antoi hänelle syntymäpäivälahjaksi 15 euroa. Lisäksi hän sai vanhemmiltaan 20 euroa palkaksi vapaaehtoisista kotitöistä. Riittävätkö hänen rahansa kaikkiin asioihin, joita hän on suunnitellut?

A) Kirjoita Jamalin tulot ja menot alla oleviin taulukkoihin. Näin syntyy budjetti. Riittävätkö hänen rahansa kaikkiin asioihin, joita hän on suunnitellut?

Kuukauden tulot	€	Kuukauden menot	€
Yhteensä:		Yhteensä:	

Sanasto

BUDJETOINTI: Budjetointi tarkoittaa omien rahojen käyttämisen suunnittelua. Budjettiin merkitään tulot eli rahat, jotka saadaan ja menot eli rahat, jotka käytetään ostoksiin ja laskuihin.

SÄÄSTÄMINEN: Säästämällä tarkoitetaan rahan säilyttämistä myöhemmää käyttöä varten.

SIIJOITTAMINEN: Sijoittamista on esimerkiksi rahojen käyttäminen osakkeiden ostamiseen. Osakkeet ovat osia yrityksestä. Tavoitteena sijoittamisessa on kerätä enemmän rahaa eli saada voittoa.

PANKKIKORTTI: Pankkikortti on maksuväline. Kun asiakas maksaa kaupassa pankkikortilla, rahat veloitetaan suoraan hänen omalta tililtään.

VERKKOPANKKI: Verkkopankki on pankin palvelu, jonka avulla asiakas voi hoitaa raha-asioitaan verkossa.

MOBIILIMAKSAMINEN: Mobiilimaksamisella tarkoitetaan ostosten maksamista matkapuhelimella.

KORKO: Korko on korvaus rahan lainaamisesta eli lainarahan hinta.

LAINA: Laina on jonkun (yleensä pankin) lainaama rahamäärä, joka on maksettava takaisin.

B) Tee uusi budjetti Jamalille.

Jamal päättää, ettei hän käy kahvilassa ystävien kanssa. Sen sijaan hän tekee välipalaa kotona olevista aineksista. Jamal käy elokuvissa, mutta päättää ostaa karkkeja vain joka toinen viikko eli kuukauden aikana yhteensä kaksi kertaa. Hän ei myöskään osta vielä uutta paitaa.

Kuukauden tulot	€	Kuukauden menot	€
Yhteensä:		Yhteensä:	

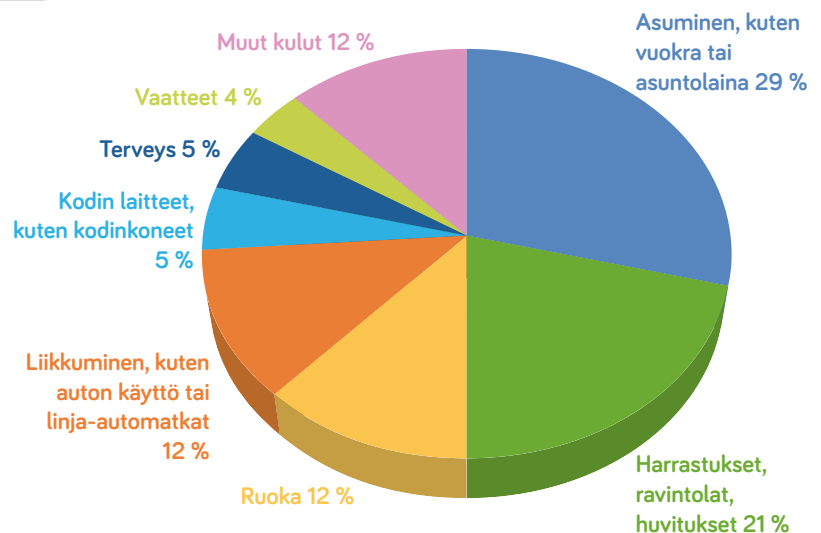
C) Jamal haluaisi ostaa vielä jossakin muussa kuussa uuden paidan. Keskustele yhdessä parin kanssa, miten Jamal voisi saada hankittua uuden paidan.

5B TULOT, MENOT JA SÄÄSTÄMINEN

Tässä tehtävässä pääset harjoittelemaan perheiden rahankäytön suunnittelua ja laskemaan prosenttilaskuja.

Myös perheiden ja muiden yhdessä asuvien ihmisten kannattaa tehdä budjetti, jotta he voivat suunnitella rahankäyttöään. Jokaisen perheen tilanne on erilainen, ja seuraavassa esitellään yksi esimerkki. Tässä esimerkissä Pajun perheellä on käytössä 3000 euroa kuukaudessa.

Katso kuviosta, mihin Pajun perhe käyttää rahaa.

A) Ympyröi menot, jotka ovat mielestäsi välttämättömiä perheelle.

B) Alleviivaa menot, joihin perhe voisi mielestäsi käyttää vähemmän rahaa. Mieti samalla, kuinka paljon näitä menoja voisi vähentää ja miten menojen vähentäminen voisi onnistua.

Ryhmä "muut kulut" sisältää myös säästämiseen menevät rahat. Rahaa voi säästää jättämällä sen käyttämättä säästötillille tai sijoittamalla. Sijoittamalla rahasumma saattaa kasvaa ajan kanssa vielä suuremmaksi.

C) Pajun perhe haluaa lähteä kesällä lomamatkalle, joka maksaa 1000 euroa. Jotta he voivat lähteä lomamatkalle, heidän täytyy säästää rahaa.

Perhe laittaa 3 % tuloistaan säästöön joka kuukausi koko vuoden ajan. Täydennä alla olevat laatikot ja selvitä, pääseekö Pajun perhe lomamatkalle säästämisen jälkeen.

Säästöt kuukaudessa: x =

Säästöt vuodessa: x 12 =

PANKIT TARJOAVAT ERILAISIA PALVELUJA

Tässä kappaleessa opit pankeista.

Pankit ovat yrityksiä, jotka tarjoavat rahaan liittyviä palveluita. Pankin asiakkaat voivat avata tilin ja tallettaa tilille rahaa. Tilillä olevaa rahaa voi käyttää tuotteiden ja palveluiden ostamiseen. Asiakas maksaa tuotteet ja palvelut esimerkiksi **pankkikortilla**, **verkkopankilla** tai **mobiilimaksamisella**. Pankkikorttia käyttämällä rahat veloitetaan asiakkaan tililtä. Verkkopankissa asiakas voi hoitaa raha-asiat, kuten laskujen maksamisen verkossa. Mobiilimaksamisella tarkoitetaan maksamista puhelimen avulla.

5C SÄÄSTÄMINEN JA LAINAAMINEN

Tässä tehtävässä tutustut, miten raha liikkuu pankin ja ihmisten välillä. Opit myös, mitä ovat korko ja laina.

- **Korko** on palkkio siitä, että pankin asiakas tallentaa rahaa pankkitilille.
- **Laina** on pankin lainaama rahamäärä, joka on myöhemmin maksettava takaisin. Korvauksena rahan lainaamisesta asiakas maksaa pankille korkoa.

Raha liikkuu pankin sisällä asiakkaalta toiselle. Tutustu asiaan Pajun perheen ja Vennin perheen antamien esimerkkien avulla.

Pajun perhe ja Vennin perhe ovat molemmat pankin asiakkaita.

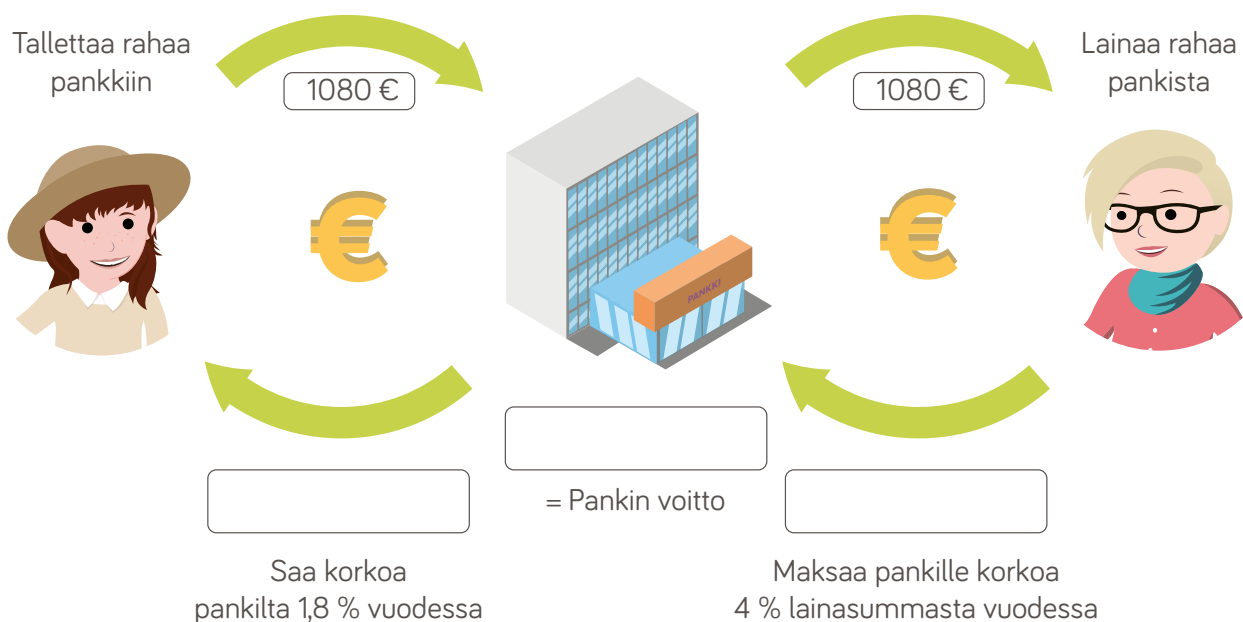
- Pajun perhe on tallentanut pankkiin 1080 euroa lomamatkaa varten.
- Vennin perhe tekee kotonaan remonttia ja lainaa remonttia varten 1080 euroa pankista.

A) Laske ensin, kuinka paljon pankki maksaa korkoa Pajun perheelle ja paljonko Vennin perhe maksaa korkoja pankille.

B) Laske sitten, kuinka paljon pankille jää vuodessa voittoa, kun se on maksanut Pajun perheelle korkoa heidän talletuksestaan ja saanut Vennin perheeltä korkoa eli rahaa takaisin.

Tee laskutoimitukset alla olevaan kuvioon.

6. Työelämä tutuksi

Tällä oppitunnilla tutustut eri ammatteihin sekä yrittäjyyteen. Lisäksi tutustut myös muuttuvaan työelämään ja sen mukanaan tuomiin mahdollisiin uusiin ammatteihin.

Yhteiskunnassamme on paljon erilaisia **ammatteja** ja työtehtäviä. Kaikki **työ** on arvokasta ja tarpeellista. Eri ammattiteissa olevien ihmisten pitää tehdä keskenään yhteistyötä, jotta yhteiskunta toimii. Yhteistyötä tarvitaan myös eri **toimialojen** välillä. Toimialoja ovat esimerkiksi koulutus, terveys- ja sosiaalipalvelut sekä teollisuus.

Työelämä muuttuu jatkuvasti ja uusia toimialoja ja ammatteja tulee lisää. Sinäkin voit työskennellä useassa eri ammatissa ja tehdä erilaisia työtehtäviä **työurasi** aikana. On myös mahdollista, että keksit itsellesi täysin uuden ammatin.

6A ERILAISIA AMMATTEJA

Tässä tehtävässä pääset pohtimaan eri ammattiteissa tarvittavaa osaamista.

Ihmisen omat kiinnostuksen kohteet vaikuttavat usein siihen, missä ammatissa hän työskentelee. Eri ammattiteissa tarvitaan yleensä erityistaitoja, joita voi hankkia esimerkiksi kokemuksen tai koulutuksen avulla.

Kirjoita taulukkoon tuntemiasi ammatteja. Pohdi myös, mitä taitoja ja ominaisuuksia näissä ammattiteissa tarvitaan.

Ammatti	Tarvittavat taidot ja ominaisuudet
graafinen suunnittelija	piirtäminen, visuaalisuus, kekseliäisyys

Sanasto

TYÖ: Työ tarkoittaa jonkin tehtävän suorittamiseen tähtäävää toimintaa.

AMMATTI: Ammatti kertoo, mitä henkilö tekee työkseen.

TOIMIALA: Toimiala on aihe tai alue, jonka parissa joku työskentelee. Esimerkiksi teollisuus ja rakentaminen ovat toimialoja.

TYÖURA: Henkilön työura koostuu hänen tekemistään töistä.

TYÖNTEKIJÄ: Työntekijä on henkilö, joka työskentelee työnantajalle.

YRITTÄJÄ: Yrittäjä on henkilö, joka työllistää itsensä.

YRITYSIDEA: Yritysidea kertoo, mitä yritys tekee.

YRITTÄJYYS

Seuraavaksi opit yrittäjyydestä.

Ihminen voi toimia työelämässä **työntekijänä** tai **yrittäjänä**. Yrittäjä luo itse itselleen työtä. Hän on siis myös vastuussa omasta toimeentulostaan eli siitä, että hän saa tarpeeksi rahaa yrityksestään. Oman yrityksen voi perustaa jo nuorena. On hyvä muistaa, että yrittämiseen liittyy vapauden lisäksi myös vastuuta. Yrittäjälle tärkeä ominaisuus on sinnikäs asenne.

6B TARINA YRITTÄJÄSTÄ

Tässä tehtävässä kuulet kahvilayrittäjä Liina-Lyydia Jämsän tarinan.

Katso video Liina-Lyydia Jämsän työstä. Vastaa sen jälkeen alla oleviin kysymyksiin.

Yrityksen perustamiseksi tarvitaan hyvä **yrittäjäidea**. Millainen yrittäjäidea kahvilayrittäjällä on?

Mikä yrittäjyydessä on parasta kahvilayrittäjän mielestä?

TYÖELÄMÄ MUUTTUU JATKUVASTI

Tässä osiossa opit työelämän muutoksesta ja tulevaisuuden ammateista.

Työelämä muuttuu nopeasti ja on vaikea ennustaa, millaisia ammatteja on olemassa esimerkiksi 10 tai 30 vuoden kuluttua. Erään tutkimuksen mukaan tulevaisuudessa jopa 65 prosenttia nyky-nuorista tulee työskentelemään ammateissa, joita ei vielä ole edes olemassa.

On siis mahdollista, että työskentelet tulevaisuudessa useissa eri ammateissa ja työpaikoissa. Erilaisissa työtehtävissä opit paljon uutta ja pääset kokeilemaan monenlaisia asioita. Monipuolinen koulutus ja osaaminen ovatkin tulevaisuudessa entistä tärkeämpiä.

Teknologian kehitys on yksi syy työelämän muuttumiselle. Esimerkiksi robotit voivat auttaa ihmisiä erilaisissa työtehtävissä ja jopa tehdä joitakin työtehtäviä kokonaan ihmisten puolesta. Yhteistyö- ja empatiataidot ovat entistä tärkeämpiä tulevaisuuden työelämässä, koska niitä tekniikka ei osaa hoitaa.

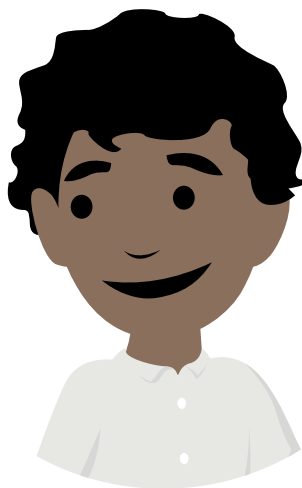

Lue alta Pajun, Jamalin ja Vennin ajatuksia siitä, millaisia taitoja tulevaisuuden työelämässä tarvitaan.

On tärkeää huolehtia ympäristöstä ja siitä, että luonnonvaroja riittää myös tuleville sukupolville. Näiden asioiden ratkaisuun tarvitaan työntekijöitä. Jokaisella alalla tarvitaan myös sosiaalisia taitoja, empatiakykyä ja innostusta uusien asioiden oppimiseen.

Teknologian ansiosta esimerkiksi robotit voivat tehdä osan nykyisistä työtehtävistä. Tästä syystä ihmiset voivat keskittyä työssään sellaisiin asioihin, joita teknologia ei osaa. Näitä taitoja ovat muun muassa mielikuvituksen käyttö, kriittinen ajattelu ja rohkeus.

Työelämä on muuttunut yhä moninaisemmaksi. Tämä tarkoittaa sitä, että ihmisten erilaiset ominaisuudet ja taustat ovat ihan tavallinen asia. Tutkimusten mukaan työyhteisöt, joissa on paljon erilaisia ihmisiä toimivat muita ryhmiä paremmin. Riippumatta siitä missä työskentelee, onkin tärkeää osata tehdä yhteistyötä kaikkien kanssa.

6C TULEVAISUUDEN AMMATTI

Tehtävänäsi on keksiä uusi tulevaisuuden ammatti. Tee tehtävä yhdessä parin tai ryhmän kanssa. Voit esimerkiksi piirtää, kirjoittaa tai tehdä ajatuskartan. Tässä tehtävässä ei ole oikeita tai väärä vastauksia, koska kukaan ei vielä tiedä kaikkia tulevaisuuden ammatteja. Nyt saa käyttää mielikuvitusta!

6D SUOSITTELUKIRJE ★

Yksi tärkeistä taidoista tulevaisuuden työelämässä on omien vahvuuksien tunnistaminen. Sinun vahvuuksiasi ovat ne asiat, joissa olet hyvä. Vahvuuksia ovat esimerkiksi auttavaisuus tai se, että osaat piirtää hyvin. Seuraavassa tehtävässä harjoittelet omien vahvuuksien tunnistamista. Tee tehtävä yhdessä läheisen aikuisen kanssa.

- A) Ottakaa paperi ja kirjoittakaa siihen läheisen aikuisen kanssa toisistanne hyviä puolia.
- B) Kirjoittakaa tämän jälkeen paperin toiselle puolelle hyviä puolia itsestänne.
- C) Verratkaa sen jälkeen toisen kirjoittamia hyviä puolia niihin, joita olette itse kirjoittaneet. Mitä huomaatte? Keskustele asiasta läheisesi kanssa.
- D) Voit pyytää läheistä aikuista kirjoittamaan sinulle suosituskirjeen, johon hän kirjoittaa ylös hyviä puolia sinusta. Tästä on apua seuraavalla oppitunnilla, jolloin aiheena on työnhaku. Ota kirje mukaan kouluun.

6E JÄÄTELÖKIOSKIPELI ★

Jamal toimii kesällä yrittäjänä jäätelökioskilla. Tässä tehtävässä lasket, kuinka paljon hän saa tuloja kuukauden aikana. Lue alta lisätietoa Jamalin menoista ja tuloista.

MENOT JA TULOT

- Jamal vuokraa kioskin, jonka vuokra on 300 euroa.
- Jamal ostaa varastoon 1500 jäätelöä. Yksi jäätelö maksaa yhden euron.
- Jamalin täytyy päättää, kuinka paljon yksi jäätelö hänen kioskissaan maksaa eli mikä on jäätelön myyntihinta. Myyntihinta voi olla 2-5 euroa. Hän voi muuttaa myyntihintaa viikoittain.
- Myyntihinta ja säätila yhdessä vaikuttavat kysyntään eli siihen, kuinka paljon jäätelöitä menee kaupaksi.

PELAAMINEN

Saat selville viikon säätilan heittämällä noppaa. Nopan silmäluku kertoo, kuinka aurinkoinen sää tällä viikolla on. Jäätelön hinnan ja nopan silmäluvun perusteella saat kysyntäprosenttitaulukosta selville, mikä on jäätelöiden kysyntä kyseisellä viikolla. Laske kysyntäprosentin avulla Jamalin myymien jäätelöiden määrä sekä Jamalin yrityksen tulot, menot ja tulos.

KIRJANPITO

	Viikko 1	Viikko 2	Viikko 3	Viikko 4
Varastossa jäätelöitä	0 kpl	kpl	kpl	kpl
Hankitut jäätelöt	1500 kpl	kpl	kpl	kpl
Jäätelöitä yhteensä	kpl	kpl	kpl	kpl
Yhden jäätelön myyntihinta	€	€	€	€
Kysyntä	%	%	%	%
Myytyjen jäätelöiden määrä	kpl	kpl	kpl	kpl
Tulot	€	€	€	€
Menot (ostot + vuokra)	€	€	€	€
Tulos (tulot - menot)	€	€	€	€
Varastoon jäi jäätelöitä	kpl	kpl	kpl	kpl

KYSYNTÄPROSENTTITAUUKKO

€	2	3	4	5
6	100	80	70	50
5	100	70	60	40
4	90	60	50	30
3	80	50	40	20
2	70	40	30	10
1	60	30	20	0

Selvitä lopuksi Jamalin jäätelökioskin kesäkuun tulos laskemalla jokaisen viikon tulokset yhteen.

Kesäkuun tulos: €

POHDI LISÄKSI:

- Mitä Jamal voisi tehdä ylijääneillä jäätelöillä?
- Jotta Jamal pystyi alussa ostamaan 1500 jäätelöä, hänellä täytyi olla rahaa valmiina säästössä. Mieti tapoja, joilla Jamal on saanut rahat säästettyä jäätelöiden ostamiseen.

7. Löydä oma juttusi

Seuraavaksi opit, mitä työn hakeminen on ja pääset harjoittelemaan sitä käytännössä. Työnhaussa auttaa, jos tiedät missä olet hyvä ja mikä sinua kiinnostaa.

Edellisessä kappaleessa opit työelämän muutoksesta. Se vaikuttaa myös siihen, miten töitä haetaan. Perinteinen tapa hakea töitä on käydä läpi **työnantajien työpaikkailmoituksia** avoimista työpaikoista, ja vastata niihin kirjoittamalla **työhakemus**. Työpaikkailmoituksessa työnantaja kertoo, että työpaikka on avoinna ja siihen voi hakea. Työhakemuksessa työnhakija taas kertoo, miksi hänet kannattaisi valita työpaikkaan.

Työpaikan voi kuitenkin saada, vaikka työpaikkaan ei olisi työpaikkailmoitusta. Tällöin työpaikan voi saada niin, että olet itse yhteydessä työnantajaan ja kerrot, mitä osaat ja mistä olet kiinnostunut. Tässä tilanteessa työnantaja voi huomata, että he tarvitsevat juuri sinun osaamistasi.

Sanasto

TYÖNHAKIJA: Ihminen, joka etsii töitä, on työnhakija.

TYÖNANTAJA: Työnantaja on organisaatio tai henkilö, joka palkkaa työnhakijan. Organisaatio voi olla esimerkiksi yritys.

TYÖPAIKKAILMOITUS: Työpaikkailmoitus on ilmoitus avoimesta työpaikasta. Ilmoitus voi olla esimerkiksi yrityksen kotisivuilla.

TYÖHAKEMUS: Työhakemuksella työnhakija hakee työpaikkaa. Työhakemuksessa kerrot omasta osaamisestasi ja kiinnostuksestasi hakemaasi työpaikkaan. Työhakemus voi olla esimerkiksi täytettävä lomake, omin sanoin kirjoitettu teksti, tai vaikka videohakemus.

TYÖHAASTATTELU: Työnantaja kutsuu työnhakijan työhaastatteluun. Haastattelussa työnantaja selvittää, kuinka sopiva työnhakija olisi haettuun työpaikkaan.

i OMAT VAHVUUDET JA KIINNOSTUKSET

Kun haet töitä, on tärkeää, että kerrot työnantajalle, missä olet hyvä ja mikä sinua kiinnostaa. Tätä kutsutaan oman osaamisen tunnistamiseksi. Voit harjoitella sitä esimerkiksi kavereiden tai läheisten aikuisten kanssa. Kun opit lisää itsestäsi, voit saada myös vinkkejä siihen, millaisesta työstä voisit pitää.

7A MINUN VAHVUUTENI

- Seuraavalla sivulla näet listan erilaisista vahvuuksista. Alleviivaa listasta vahvuuksia, jotka kuvaavat sinua.
- Vaihda kirjaa parin kanssa. Ympyröi hänen kirjastaan sellaisia vahvuuksia, jotka kuvaavat mielestäsi häntä.
- Kertokaa vuorollanne, miksi valitsitte juuri nämä vahvuudet. Vaihtakaa sitten kirjoja keskenänne.

Voit tehdä tehtävän myös kotona läheisen aikuisen kanssa.

ERILAISIA VAHVUUKSIA

Luovuus

Uteliaisuus

Oppimisen ilo

Avarakatseisuus

Harrastuksessa saatu osaaminen

Anteeksiantavuus

Itsesäätelykyky

Huumorintaju

Rehellisyys

Rohkeus

Sinnikkyys

Innokkuus

Kyky rakastaa

Vaativuuttomuus

Kiitollisuus

Kauneuden arvostus

Ystävällisyys

Kielitaito

Reiluus

Johtajuus

Ryhmätötaidot

Harkitsevaisuus

Positiivisuus

Auttavaisuus

- C) Keskustele luokkakaverin kanssa, miten toistenne vahvuudet tulevat esiin esimerkiksi koulussa tai harrastuksissa. Pohtikaa myös, miksi on hyvä, että teillä on erilaisia vahvuuksia.

Onneksi meillä kaikilla on omat erilaiset vahvuutemme! Meitä ja erilaisia taitojamme tarvitaan.

7B HAETAAN TÖITÄ

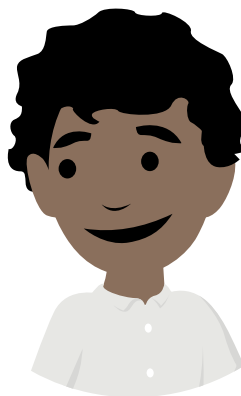
Tässä tehtävässä teet oman työhakemuksen ja harjoittelet työnhakua.

- A) Tutustu ensin Yrityskylän ammatteihin opettajan esittelemien työpaikkailmoitusten avulla. Pohdi, mitkä ammatit ja toimialat sinua kiinnostavat. Ole avoin ja mieti, mikä sinua kiinnostaa ja mitä haluaisit oppia. Muistathan että nykyään ei ole esimerkiksi enää tyttöjen ja poikien ammatteja tai muuta jaoteltua. Kaikenlaisia ihmisiä tarvitaan kaikille aloille!

Voit lukea lisää yrityksistä ja ammanteista myös netistä.

- B) Tee tämän jälkeen seuraavalla sivulla oleva Yrityskylän työhakemus. Kirjoita hakemukseen omat yhteystietosi ja kerro omasta osaamisestasi ja kiinnostuksenkohteistasi, kuten harrastuksistasi. Voit hakea tällä yhdellä hakemuksella kolmea eri Yrityskylän työpaikkaa.

Tiesitkö, että voit hakea töitä myös videohakemuksella?

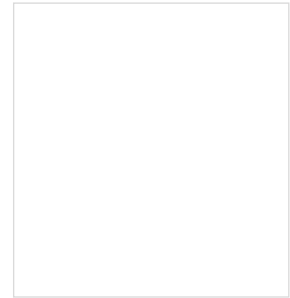

Tarvitset työelämässä monenlaisia taitoja. Useimmissa ammateissa tärkeitä taitoja ovat muun muassa oma-aloitteisuus, luotettavuus ja hyvät yhteistyötaitot. Tärkeää on myös, että olet innostunut uuden oppimisesta.

YRITYSKYLÄN TYÖHAKEMUS

Nimi: _____

Asuinkunta: _____

Piirrä oma kuvasi

KOULUTUS

Koulun nimi ja luokka: _____

Lempioppiaineet: _____

ERITYISOSAAMINEN JA KIINNOSTUKSEN KOHTEET

Vahvuuteni ovat: _____

Minua kiinnostaa (esimerkiksi harrastukseen tai kouluun liittyvä asia): _____

Minulla on kokemusta (esimerkiksi kotitöistä tai harrastuksista saatu kokemus): _____

KIRJAA TYÖPAIKAT MIELUISUUSJÄRJESTYKSESSÄ

1. Haen ammattiin: _____

Mikä yritys tai julkinen toimija: _____

Haluan tähän ammattiin koska: _____

Sovellun tähän ammattiin hyvin koska: _____

2. Haen ammattiin: _____

Mikä yritys tai julkinen toimija: _____

Haluan tähän ammattiin koska: _____

Sovellun tähän ammattiin hyvin koska: _____

3. Haen ammattiin: _____

Mikä yritys tai julkinen toimija: _____

Haluan tähän ammattiin koska: _____

Sovellun tähän ammattiin hyvin koska: _____

Onko hakemuksen liitteenä suosittelukirje: Kyllä ☐ Ei ☐

Päivämäärä: _____.____.20____

Allekirjoitus: _____

TYÖHAASTATTELU

Kun työnantaja on vastaanottanut työhakemukset, hän lukee ne läpi. Tämän jälkeen työnantaja kutsuu mielestään sopivimmat työnhakijat **työhaastatteluun**. Työhaastattelussa työnantaja keskustelee työnhakijan kanssa. Näin hän saa paremman kuvan siitä, sopiiko työnhakija haettuun työhön. Myös työnhakija voi pohtia haastattelussa, vaikuttaako työpaikka hänelle sopivalta.

Työhaastattelu voi olla myös ryhmähaastattelu, jolloin siihen osallistuu samanaikaisesti useampi työnhakija.

7C TYÖHAASTATTELUSSA TOIMIMINEN ★

Tässä tehtävässä valmistaudut työhaastatteluun.

A) Mieti vinkkejä siihen, miten työhaastattelussa toimitaan. Voit kysyä niitä esimerkiksi huoltajiltasi tai etsiä netistä hakusanalla ”näin toimit työhaastattelussa”. Pohdi etenkin, miten työhaastattelussa kannattaa käyttäytyä.

B) Kirjoita vinkit alla oleville viivoille.

Työhaastatteluun kannattaa mennä ajoissa

7D TYÖHAASTATTELUN HARJOITTELU ★

Tässä tehtävässä harjoittelet työhaastattelutilannetta. Pääset myöhemmin käyttämään oppimiasi taitoja työhaastattelussa Yrityskylän työpaikkaan.

Harjoitelkaa parin kanssa työhaastattelutilannetta. Kumpikin on vuorotellen työnantaja ja työnhakija.

Alla on lista asioista, joista työhaastattelussa voidaan kysyä. Voitte myös keksiä muita kysymyksiä. Ottakaa myös huomioon edellisen tehtävän vinkit siitä, miten työhaastattelussa kannattaa toimia.

- Esittele itsesi (kerro esimerkiksi nimesi).
- Miksi olet kiinnostunut juuri hakemistasi ammateista?
- Miksi sinä olisit hyvä näissä ammateissa?
- Kerro harrastuksistasi ja lempiaineistasi koulussa. Mitä hyötyä niistä olisi hakemissasi ammateissa?

8. Toimiva työyhteisö

Oletko joskus miettinyt, mitä töissä tapahtuu? Kun olet saanut työpaikan, ensimmäiseksi sinun tulee allekirjoittaa **työsopimus**. Työsopimuksessa työnantaja ja työntekijä sopivat työhön liittyvistä asioista, kuten **palkan** määrästä ja työtehtävistä. Yrittäjillä ei ole työsopimusta, koska yrittäjät maksavat itse itselleen palkkaa.

Tällä oppitunnilla allekirjoitat työsopimuksen Yrityskylän ammattiasi varten ja pääset laskemaan oman palkkasi Yrityskylässä. Tutustut myös siihen, millainen on hyvä **työyhteisö** ja millaisia tapoja ja sääntöjä työyhteisöissä on. Yrityskylässä teet töitä työpaikoissa, joissa on muitakin työntekijöitä. Siksi laadit työyhteisösi säännöt yhdessä Yrityskylän työporukkas kanssa.

Sanasto

TYÖSOPIMUS: Työsopimus on työntekijän ja työnantajan välinen työsuhdetta koskeva sopimus. Työsopimuksessa sovitaan esimerkiksi työajasta, työtehtävistä ja palkasta.

PALKKA: Palkka on korvaus tehdystä työstä. **BRUTTOPALKKASI** kutsutaan työnantajan maksamaa kokonaispalkkaa, josta ei ole vähennetty veroja ja muita maksuja. **NETTOPALKKASI** kutsutaan taas sitä osuutta palkasta, jonka työntekijä saa pankkitililleen. Siitä on vähennetty verot ja muut maksut.

TYÖYHTEISÖ: Työyhteisöllä tarkoitetaan ihmisryhmää, joka työskentelee samassa työpaikassa.

PROGRESSIIVINEN VEROTUS: Progressiivinen verotus on tapa, jolla maksettavien verojen määrä lasketaan. Sen mukaan mitä enemmän työntekijä saa palkkaa, sitä enemmän hän maksaa veroja.

VEROPROSENTTI: Kertoo työntekijälle, kuinka paljon veroja hänen palkastaan vähennetään. Jokaisella on oma veroprosentti ja se vaihtelee esimerkiksi palkan suuruuden mukaan.

TYÖELÄKEMAKSU: Työntekijän palkasta vähennetään veron lisäksi työeläkemaksu. Myös työnantaja maksaa työeläkemaksua. Maksuilla maksetaan nyt eläkkeellä olevien henkilöiden eläke.

PALKKA

Eri ammateissa saadaan erilaista palkkaa. Erot palkoissa johtuvat esimerkiksi siitä, että joihinkin ammatteihin opiskellaan kauemmin, joissakin ammateissa on enemmän vastuuta ja joidenkin ammattien osaajista on pulaa. Näissä tilanteissa korkea palkka voi kannustaa kyseisen alan osaajia töihin alan työpaikkoihin. On kuitenkin tärkeää muistaa, että kaikki työt ovat yhtä tärkeitä palkasta riippumatta ja kaikkia tarvitaan yhteiskunnassa!

Työntekijän palkasta vähennetään verot ja muita välttämättömiä menoja. Maksat veroja sitä enemmän, mitä enemmän saat palkkaa. Tätä kutsutaan **progressiiviseksi verotukseksi**.

Myös Yrityskylässä saat palkkaa. Se maksetaan sinulle kahdessa osassa päivän aikana.

8A PALKAT YRITYSKYLÄSSÄ

Yrityskylässä on eri kolme eri ammattiryhmää. Ammattiryhmillä on eri vastuita ja siksi myös palkat eroavat hieman toisistaan. Tässä tehtävissä pääset laskemaan, mikä on kunkin ammattiryhmän nettopalkka.

Laske nettopalkat alla olevaan taulukkoon. Vähennä taulukon bruttopalkoista verot ja muut kulut. Ilmoita palkka yhden desimaalin tarkkuudella.

	Bruttopalkka	- verot ja muut maksut	= nettopalkka
Johtaja	28 €	20 %	€
Toimihenkilö	24 €	17 %	€
Työntekijä	22 €	16 %	€

8B TYÖSOPIMUKSEN ALLEKIRJOITTAMINEN

A) Täydennä Yrityskylän työsopimuksesta puuttuvat kohdat.

B) Kun olet hyväksynyt työsopimuksen ehdot, eli sopimuksessa mainitut asiat, voit allekirjoittaa työsopimuksen. Työntekijän allekirjoituksen kohdalle tulee sinun allekirjoituksesi ja työnantajan allekirjoituksen kohdalle tulee opettajan allekirjoitus.

YRITYSKYLÄN TYÖSOPIMUS

Työntekijän nimi: _____

Työnantaja Yrityskylässä: _____

Ammatti: _____

Bruttopalkka (maksetaan kahdessa osassa): _____ €

TYÖNTEKIJÄN VELVOLLISUUDET

Työntekijä sitoutuu työskentelemään Yrityskylässä yhden päivän ajan. Työaika on klo 9:30–14:00, joka sisältää neljä työvuoroa. Vapaa-aikaa työntekijällä on päivän aikana kaksi kertaa. Lisäksi työntekijä sitoutuu noudattamaan Yrityskylän ja työpaikan sääntöjä koko Yrityskylä-päivän ajan. Työsopimus on määräaikainen ja päättyy Yrityskylä-päivän jälkeen ilman erillistä ilmoitusta.

ALLEKIRJOITUKSET

Päivämäärä: _____.____.20____

Työntekijän allekirjoitus: _____

Työnantajan allekirjoitus: _____

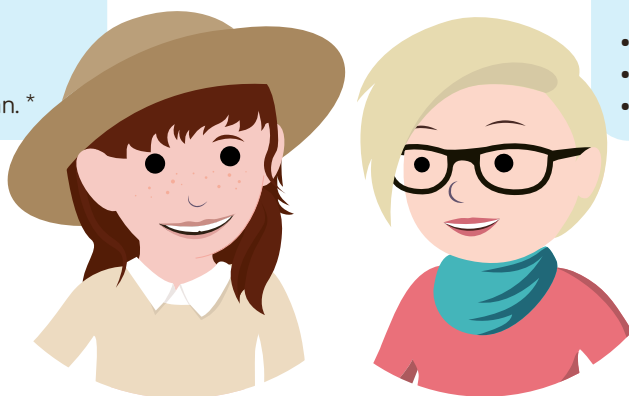
TYÖHYVINVOINTI

Kouluissa ja työpaikoilla on tärkeää pitää huolta kaikkien hyvinvoinnista. Hyvinvointia lisää se, että jokainen saa olla juuri sellainen kuin on ja että kaikkia kuunnellaan.

Jotta työntekijät voivat työpaikalla hyvin, pitää koko työyhteisön kiinnittää huomiota siihen, että ihan jokainen työyhteisön jäsen huomioidaan, eikä kukaan tunne oloaan ulkopuoliseksi. Osana hyvinvointia on siis kaikkien ihmisten reilu kohtelu. Töissäkään ketään saa syrjiä.

HYVINVOIVA TYÖNTEKIJÄ

- on motivoitunut ja vastuuntuntoinen
- pääsee hyödyntämään vahvuuksiaan ja osaamistaan
- saa palautetta työstään
- kokee itsensä tarpeelliseksi
- onnistuu ja innostuu työssään.*

HYVINVOIVASSA TYÖYHTEISÖSSÄ

- ollaan avoimia ja luotetaan toinen toiseensa
- innostetaan, kannustetaan ja pidetään huolta yhteishengestä
- annetaan myönteistä palautetta
- ei tehdä liikaa töitä
- uskalletaan puhua ongelmistakin.*

* Lähde: Työterveyslaitos

8C HYVÄ TYÖYHTEISÖ ★

Miltä näyttää työyhteisö, eli työpaikka, jossa jokainen työntekijä voi hyvin? Tässä tehtävässä pääset kuvittelemaan hyvän työyhteisön piirtämällä sen.

A) Piirrä ensin toimistotila, jossa ihmiset tekevät töitä.

B) Piirrä sitten toimistoon asioita, jotka tekevät mielestäsi hyvän työyhteisön. Voit käyttää myös puhekuplia.

Käytä apuna kuvan oikealla puolella olevaa sanalistaa, jossa on töissä tarvittavia ominaisuuksia.

YSTÄVÄLLISYYS

ILOISUUS

SIISTEYS

KANNUSTAMINEN

REILUUS

AUTTAVAISUUS

POSITIIVISUUS

KEHUMINEN

KOHTELIAISUUS

8D TYÖYHTEISÖMME SÄÄNNÖT

- A)** Kokoontukaa samassa Yrityskylän yrityksessä työskentelevien luokkakavereiden kanssa.
- B)** Edellisellä sivulla Paju ja Venni kertoivat, mitkä seikat vaikuttavat siihen voivatko työntekijät ja työyhteisöt hyvin. Ympyröikää omasta kirjastanne kaksi itsellenne tärkeintä kohtaa. Kertokaa toisillenne, miksi valitsitte juuri ne.
- C)** Kirjoittakaa tämän jälkeen työyhteisönne säännöt. Voitte keksiä myös muita omia tärkeitä sääntöjanne.

TYÖYHTEISÖMME SÄÄNNÖT

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Työntekijöiden allekirjoitukset

Sitoudumme ylläoleviin sääntöihin

Päivämäärä: _____.____.20____

Paikka: _____

Allekirjoitus

Allekirjoitus

Allekirjoitus

Allekirjoitus

Allekirjoitus

Allekirjoitus

9. Valmiina töihin

Nyt on edessä viimeinen oppitunti ennen Yrityskylä-päivää. Edellisellä oppitunnilla tutustuitte tapoihin ja sääntöihin, joiden avulla työyhteisö toimii hyvin. Tällä oppitunnin keskitytään siihen, miten saatte **asiakkaat** viihtymään yrityksessänne ja miten myytte asiakkaille tuotteita ja palveluita.

Asiakkaan ostopäätökseen vaikuttavat **asiakaspalvelu**, **myynti** ja **markkinointi**. Haluat esimerkiksi mennä todennäköisemmin uudelleen kauppaan, jossa sinulle on oltu ystävällisiä ja esitelty tuotteita. Tämä on asiakaspalvelua.

Teette osan tämän oppitunnin tehtävistä yhdessä työporukkanne kanssa. Pääsette harjoittelemaan oppimianne taitoja lisää Yrityskylä-päivässä.

Sanasto

ASIAKAS: Palvelun tai tuotteen ostajaa kutsutaan asiakkaaksi.

ASIAKASPALVELU:

Asiakaspalvelu tarkoittaa sainsa mukaisesti asiakkaiden palvelemista. Asiakaspalvelua on esimerkiksi se, kun myyjä auttaa kaupassa sinua löytämään sinulle sopivan tuotteen.

MYynti: Myynnillä pyritään vaikuttamaan asiakkaan ostopäätökseen eli siihen, ostako asiakas myynnissä olevan asian. Myyntiä voi olla esimerkiksi tuotteen esittely asiakkaalle.

MARKKINOINTI: Markkinointi tarkoittaa keinoja, joilla pyritään herättämään asiakkaiden kiinnostus myytävään tuotteeseen tai palveluun, ja herättämään asiakkaalle tarve ostaa kyseinen tuote tai palvelu. Markkinoinnilla siis edistetään myyntiä.

MAINOS: Mainoksilla kerrotaan asiakkaille tarjolla olevista tuotteista ja palveluista. Mainos on myynnin ja markkinoinnin väline.

MYyntIPUHE: Myyntipuhe on yleensä etukäteen suunniteltu puhe, jonka tavoitteena on saada asiakas kiinnostumaan myytävästä asiasta.

i ASIAKASPALVELU, MYyntI JA MARKKINOINTI

Tässä kappaleessa opit, mitä ovat asiakaspalvelu, myynti ja markkinointi ja mitä hyötyä niistä on.

Asiakaspalvelu

Asiakaspalvelu tarkoittaa nimensä mukaisesti asiakkaan palvelemista. Hyvä asiakaspalvelu tekee asiakkaan kokemuksesta mukavamman. Hyvää asiakaspalvelua on esimerkiksi se, että asiakkaalle tarjoaa apua ja hänen toiveitaan kuunnellaan. Mitä paremmin asiakasta palvelee, sitä todennäköisemmin hän ostaa tuotteen ja tulee uudestaan ostoksille.

Myynti

Hyvä myyjä pyrkii kertomaan perusteluja sille, miksi asiakkaan kannattaisi ostaa tuote. Hyvä myyjä vastaa asiakkaan toiveisiin ja esittelee, miten asiakkaan elämä tai työ helpottuisi, jos hän ostaisi myyjän myymän tuotteen tai palvelun. Näin asiakkaan eli ostajan on helpompi tehdä ostopäätös. Myynnissä on tavoitteena löytää myyjän ja asiakkaan välille hyvä yhteistyö, niin että molemmat saavat hyötyä tilanteesta. Myyjä saa tuotteen myytyä ja asiakas saa tuotteen tai palvelun, jota hän tarvitsee.

Markkinointi

Markkinoinnin avulla asiakas saa kuulla uusista tuotteista ja palveluista. Markkinoinnin tavoite on saada asiakas kiinnostumaan ja ostamaan tuote.

Mainos on osa markkinointia. Mainos on esimerkiksi lehdessä tai internetissä oleva kuva tai esite, jolla kerrotaan tuotteesta tai palvelusta. Lain mukaan mainonnassa ei saa kertoa asioita, jotka eivät ole totta.

9A HYVÄ ASIAKASPALVELIJA

Miettikää yhdessä työporukkanne kanssa, millainen on hyvä asiakaspalvelija. Voitte käyttää apuna alla olevia kysymyksiä.

Millaisia taitoja asiakaspalvelijalla on? Millä tavalla hän käyttäytyy? Millä tavoilla hän huomioi asiakasta?

Kirjoittakaa keksimänne asiat alapuolella oleville riveille.

1.

2.

3.

4.

5.

9B ASIAKASPALVELUTILANNE

Tässä tehtävässä harjoittelet parisi kanssa asiakaspalvelua. Toinen teistä on asiakas ja toinen myyjä.

A. Lukekaa alla oleva teksti aukkoineen ja keksikää tuotteet tai palvelut, joita asiakas haluaisi ostaa. Kirjoittakaa tuotteet ja niiden hinnat tyhjiin laatikoihin.

B. Esittäkää vuorotellen asiakasta ja myyjää.

Asiakaspalvelija

1. Päivää, voinko auttaa teitä jotenkin?

2. Meillä on myynnissä ja .

3. Hinta on euroa.

4. Ne maksavat yhteensä euroa. Ole hyvä!

5. Tervetuloa uudelleen!

Asiakas

1. Terve, millaisia tuotteita teillä on myynnissä?

2. Ostaisin . Mitä se maksaa?

3. Voisin ostaa kaksi.

4. Kiitos!

9C MYYNTIPUHE

Tässä tehtävässä pääsette harjoittelemaan myyntiä.

Valmistelkaa työporukkanne kanssa **myyntipuhe** jostakin tuotteesta tai palvelusta. Myyntipuhe houkuttelee asiakasta kiinnostumaan tuotteesta tai palvelusta. Voitte tehdä myyntipuheen jostakin Yrityskylän yrityksen tuotteesta tai palvelusta. Voitte myös keksiä myyntipuheen jollekin muulle tuotteelle tai palvelulle.

Seuraavat kysymykset auttavat teitä myyntipuheen kirjoittamisessa:

- Kuka olet, mikä on työpaikkasi ja mikä on ammattisi?
- Mitä tuotetta myyt?
- Mikä tuotteessa on parasta?
- Mihin tuotetta tarvitaan?
- Miksi tuote kannattaisi ostaa?

9D MONENLAISTA MAINONTAA

Tiedätkö mitä kohdennettu mainonta tarkoittaa? Entä oletko koskaan tutkinut omaa digijalanjälkeäsi? Millaista mainontaa olet kohdannut somessa, blogeissa ja vlogeissa?

Keskustele mainonnasta parin kanssa Apurin kysymyksien pohjalta

- Mieti erilaisia mainoksia, joita olet nähnyt. Minkälainen mainos sinulla tulee ensimmäisenä mieleen? Pohdi, miksi muistat juuri tämän mainoksen.
- Millaisia mainoksia olet nähnyt lehdissä ja lähiympäristössäsi?
- Millaista mainontaa olet nähnyt somessa, blogeissa ja vlogeissa?
- Tiedätkö mitä tarkoittaa kohdennettu mainonta?

9E MEIDÄN MAINOS ★

Tässä tehtävässä teette mainoksen sille yritykselle, jossa olette Yrityskylä-päivänä töissä. Mainos on yksi osa markkinointia Yrityskylä-päivässä.

Mainoksessa tulee olla ainakin alla olevat asiat:

- yrityksen nimi ja logo
- esimerkki yrityksen tuotteesta tai palvelusta
- perustelu sille, miksi tuote tai palvelu kannattaa hankkia.
- iskulause, jonka olette keksineet yrityksellenne.

Voitte käyttää mainoksen suunnittelemisessa apuna myös myyntipuhetta, jonka teitte edellisessä tehtävässä.

A) Toteuttakaa mainos haluamallanne tavalla, esimerkiksi piirtämällä tai tietokoneella.

B) Ottakaa mainokset mukaan Yrityskylä-päivään, ne ripustetaan Yrityskylän mainosseinään. Siellä kaikki näkevät mainoksenne ja voivat sen avulla tutustua yritykseenne.

★ Paikoillanne, valmiina, Yrityskylään!

Seuraavaksi matkustat luokkasi kanssa Yrityskylään, jossa harjoittelet oppitunneilla oppimiasi asioita. Tällä sivulla tutustut siihen, mitä päivän aikana tapahtuu.

Olet saanut Yrityskylä-päivää varten työpaikan ja ammatin. Tiedät myös, ketkä ovat tulevia työkavereitasi. Työpaikkanne odottaa teitä Yrityskylässä.

Sinulla on päivän aikana neljä työvuoroa. Työvuorojen aikana teet mielenkiintoisia työtehtäviä.

Yrityskylässä on ohjaajia, jotka auttavat sinua, jos tarvitset apua työtehtävissäsi.

Pidätte työpaikallanne päivän aikana tiimipalavereita. Tiimipalavereissa pohditte työkavereidesi kanssa työpaikkanne asioita.

Sinulla on Yrityskylä-päivän aikana myös vapaa-aikaa. Vapaa-ajalla pääset tutustumaan Yrityskylän palveluihin ja tapaamaan muita yrityskyläläisiä.

Päivän aikana sinä ja muut Yrityskylän kansalaiset kokoonnutte kyläkokouksiin, jossa saatte lisätietoa Yrityskylästä.

Yrityskylässä on paljon yrityksiä ja monia työpaikkoja. Usein paikalla on myös oppilaita eri kouluista. Tapaat heitä työtehtävissäsi, esimerkiksi asiakaspalvelu- ja myyntitilanteissa.

Päivän aikana saat palkkaa tekemästasi työstä. Palkka on Yrityskylän virtuaalirahaa. Palkasta vähennetään työelämämaksut ja verot. Palkka maksetaan pankkikortille, jota voit käyttää päivän aikana.

Vapaa-ajalla voit ostaa Yrityskylän tuotteita ja palveluita ja samalla harjoitella rahankäyttöä.

Yrityskylässä olet aktiivinen kansalainen. Pääset vaikuttamaan ympäristöön esimerkiksi kierrättämällä ja äänestämällä.

Yrityskylä-päivä päättyy päätöskokoukseen. Päätöskokouksessa esitellään Yrityskylässä päivän aikana tehtyjä asioita.

10. Yrityskylän jälkeen

Onneksi olkoon, olet käynyt läpi Yrityskylä-oppimiskokonaisuuden lähes kokonaan! Olet oppinut oppitunneilla paljon uusia asioita ja käsitteitä taloudesta, työelämästä ja yhteiskunnasta. Tällä viimeisellä Yrityskylä-oppitunnilla käyt läpi Yrityskylässä oppimiasi asioita.

10A OPITTUJEN ASIOIDEN KERTAUS

- A) Lue alla oleva teksti läpi.
- B) Alleviivaa tekstistä ne asiat, joista olet oppinut mielestäsi eniten.
- C) Ympyröi ne asiat, joista haluaisit oppia enemmän.

Päivä Yrityskylässä on takana, mutta tulevaisuus ja työelämä ovat sinulla edessäsi. Olet oppinut uusia asioita tulevaisuutta varten. Muista myös, että kaikki muutkin koulussa oppimasi asiat ovat sinulle hyödyllisiä tulevaisuudessa.

Työelämä

Olet oppinut uusia asioita Yrityskylä-päivässä, jossa toimit omassa ammatissa. Opit työelämän kannalta tärkeitä taitoja, kuten yhteistyö- ja asiakaspalvelutaitoja. Opit ehkä uutta esimerkiksi sopimuksen kirjoittamisesta ja tilausten tekemisestä. Opit ehkä lisää myös itsestäsi ja siitä, missä olet erityisen hyvä.

Muista hyödyntää Yrityskylässä oppimaasi myös tulevaisuudessa. Kun haet ensimmäistä kesätyöpaikkaa, voit kertoa Yrityskylässä oppimistasi asioista.

Talous ja yhteiskunta

Yrityskylässä opit taloudesta, joten nyt tiedät, miten se toimii. Ymmärrät, miten yritykset ja julkiset palvelut eroavat toisistaan. Tiedät myös, miksi veroja maksetaan ja mitä palveluja niillä kustannetaan. Toivottavasti sait Yrityskylästä innostusta toimia aktiivisena jäsenenä yhteiskunnassa ja eri yhteisöissäsi, kuten koulussa.

Tiedät myös viimeistään nyt, mitä oman talouden hallinta tarkoittaa. Tiedät, että kaikkia kivoja asioita ei ole järkevää eikä voi ostaa. Harjoittele järkevää rahankäyttöä tulevaisuudessakin.

10B OMAN TAVOITTEEN TOTEUTUMINEN

Tässä tehtävässä saat miettiä, miten olet saavuttanut alussa asettamasi tavoitteet.

- A)** Katso uudelleen ensimmäisen oppitunnin tehtävää 1B (s.5), jossa sait määritellä tavoitteesi Yrityskylä-oppimisjaksolle. Mitkä tavoitteet asetit itsellesi?
- B)** Keskustele ainakin kahden luokkakaverisi kanssa, miten tavoitteenne ovat toteutuneet.
- C)** Pohtikaa sitten, mitä haluaisitte oppia seuraavaksi yhteiskunnasta, taloudesta ja työelämästä. Voitte käyttää apuna kappaleen 1 tehtävän 1A (sivu 5) kysymyksiä.

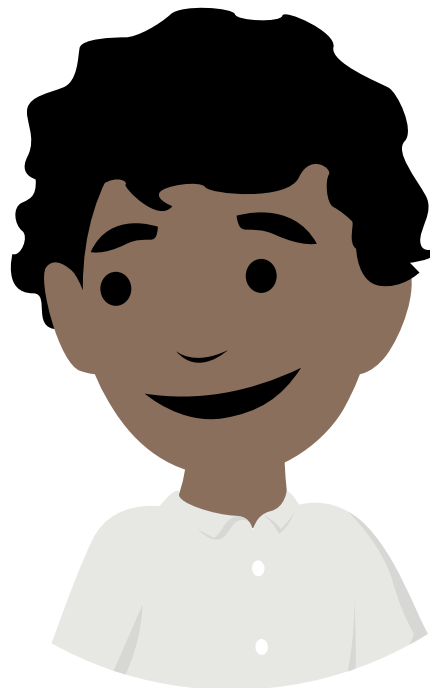
Lukekaa myös alla olevista puhekuplista, mitä Paju ja Jamal ovat oppineet.

Sain selville, miten voin säästää ja sijoittaa rahaa. Nyt myös tiedän, miten voin käyttää rahaa järkevästi ja mitä on kestävä kuluttaminen. Haluan oppia vielä lisää kiertotaloudesta.

Miten sinun tavoitteesi kohdalla kävi Jamal?

Mukava kuulla, että tavoitteesi toteutui Paju!

Minä opin työelämästä. Opin, millä tavalla voin itse olla hyvä työkaveri olemalla kannustava ja auttavainen. Tiedän myös, että voin vaikuttaa yhteisiin asioihin esimerkiksi koulussa ottamalla asioita puheeksi. Haluan tietää vielä lisää yrittäjyydestä.

10C MINÄ KANSALAISENA, KULUTTAJANA JA TYÖNTEKIJÄNÄ

Yrityskylässä olet tutustunut siihen, millaista on olla kansalainen, kuluttaja ja työntekijä. Tässä tehtävässä pääset pohtimaan, mitä olet oppinut näissä rooleissa.

Jatka alla olevia lauseita kirjoittamalla omia ajatuksiasi tyhjiin kohtiin.

Minä kansalaisena

Kansalaisena voin vaikuttaa ympärilläni tapahtuviin asioihin. Haluaisin kansalaisena vaikuttaa seuraaviin asioihin:

 ja

Esimerkki yhteisöstä, johon kuulun on . Tämän yhteisön jäsenenä olen

.

Minä kuluttajana

Asia, johon kulutan rahaa on .

Asia, johon haluaisin säästää rahaa on .

Jokainen voi omilla valinnoillaan vaikuttaa siihen, että kuluttaa vastuullisella tavalla. Esimerkki vastuullisesta kulutusvalinnasta, jonka voisin tehdä on .

Minä työntekijänä

Työntekijänä olen hyvä .

Työntekijänä haluan oppia lisää .

Työkaverina olen .

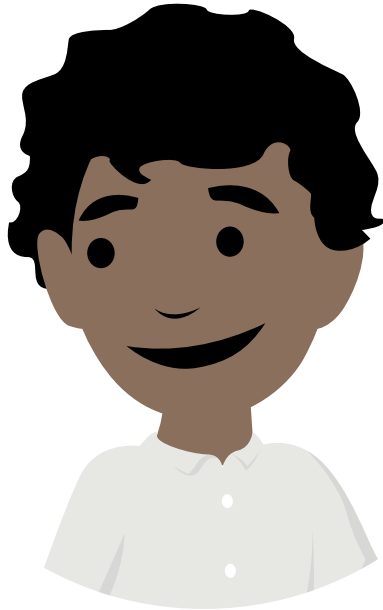
Tulevaisuudessa haluaisin työskennellä ainakin .

10D ANNETAAN PALAUTETTA

Opettaja antaa sinulle nettilinkin. Linkin kautta pääset antamaan palautetta Yrityskylän tehtäväkirjasta ja Yrityskylä-päivästä. Antamasi palaute on erittäin tärkeää, koska Yrityskylä haluaa kehittää oppimiskokonaisuutta paremmaksi avullasi!

**Viimeinen vinkki:
Pyydä opettajalta
Yrityskylän työtodistus!**

TAT
yrittyskylä

TAT Talous ja
nuoret

www.yrittyskyla.fi